

Safari Parku Dvůr Králové na vzdělávání Markéta Grůňová přímo na místě navrhla a společně s grafiky safari parku pomohla realizovat vybavení vzdělávacího centra, které přesně koresponduje s potřebami nově navržených vzdělávacích programů. Zároveň vyškolila personál, který bude program za pomoci vzdělávacího centra a na míru vytvořených materiálů realizovat. Programem projde každý rok přibližně 1800 dětí z komunit sousedících s parkem.

Nosorožci dvourozí v Mkomazi, Tanzanie

Jan Stejskal

Základní informace o projektu: V roce 2009 Safari Park Dvůr Králové poslal tři nosorožce dvourohé (jinak též černé, *Diceros bicornis*) do tanzanského národního parku Mkomazi. Samice Deborah a samci Jamie a Jabu si na nové podmínky rychle zvykli. V říjnu 2011 Deborah dokonce porodila samičku Hillu, v červnu 2014 další samičku Tunu a na jaře 2017 další mládě – a zase samičku. V červnu 2016 pak dvorská zoo do Tanzanie poslala dalšího nosorožce, samičku Elišku. Bohužel, v roce 2017, po spojení se samcem, Eliška uhynula na zranění, které jí právě tento samic způsobil.

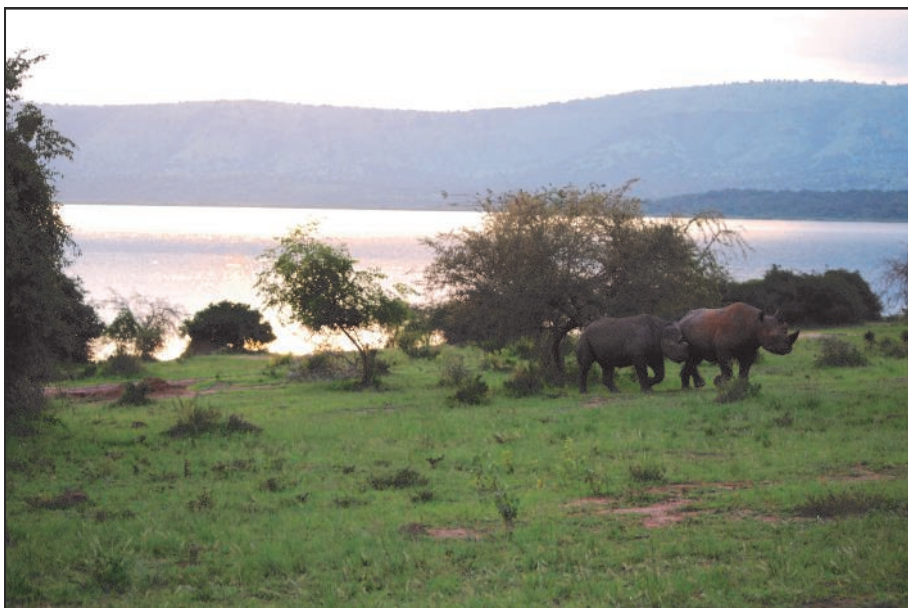
Přes tento nezdar se však v Mkomazi, kde byli v 80. letech všichni nosorožci vybiti, i díky Safari Parku Dvůr Králové rozvíjí nadějný projekt, který přispívá k záchraně nosorožců v Tanzanii.

Hlavní zásluhu na tom má legendární ochranář Tony Fitzjohn, který za svého mládí společně s Georgem Adamsonem vracel do divočiny lvy. Na konci 80. let začal v tu dobu pytláctvím a pasením dobytka značně zpustošenou oblast obnovovat a od roku 1997 v Mkomazi běží záchranný program východního poddruhu nosorožce dvourohého. Zvířata jsou přísně střežena v oplocené rezervaci uvnitř národního parku, který se rozkládá na území přibližně 3250 kilometrů čtverečních podél hranic s Keňou. Za hranicemi na něj navazuje národní park Tsavo, kde byli v 70. letech odchyceni nosorožci dvourozí tehdejším ředitelem zoo Josefem Vágnerem. Dvorští nosorožci se tak vrátili do země svých předků.

Nosorožců dvourohých žilo na jih od Sahary v roce 1970 okolo 65 000 kusů. V důsledku nekontrolovaného lovu a zejména pytláctví však jejich stavy poklesly až na 2 300 jedinců v roce 1993. Po řadě ochranářských opatření se jejich počet ve volné přírodě vyšplhal na přibližně pět tisíc, počet zvířat východního poddruhu je ale stále odhadován na pouhých 800, přičemž v Tanzanii jich je jen přibližně 100 až 150. V Safari Parku Dvůr Králové je tento poddruh chován od 70. let minulého

Krátce po příjezdu musely být všem nosorožcům do rohů umístěny vysílačky. Na snímku dvorský zoolog Jiří Hrubý (vlevo) a veterinář Pete Morkel. (jž)

Po několikaměsíční aklimatizaci a postupném vypouštění do stále větších výběhů bylo všech pět nosorožců postupně vpuštěno do volné přírody národního parku Akagera. (db)

Děti z komunit v okolí národního parku Akagera při vzdělávacích programech, které byly vytvořeny pracovníky Safari Parku Dvůr Králové. (mg)

Samici nosorožce černého Deborah pocházející ze Dvora Králové se v tanzanské rezervaci Mkomazi na konci října 2019 narodilo už čtvrté mládě. A stejně jako v předchozích případech, i tohle je samička. (af)

století a do konce roku 2019 se v zoo narodilo 46 mláďat. Jako jeden z nejlepších chovatelů nosorožců dvourohých v zajetí na světě si velice ceníme toho, že se můžeme alespoň částečně podílet na jejich záchraně přímo v jejich původním prostředí.

Vývoj projektu v roce 2019: Samice Deborah pocházející ze Dvora Králové v předchozích letech v Mkomazi odchovala už tři mláďata a v roce 2019 přidala další! Narodilo se na konci října a stejně jako v předchozích případech, i tohle je samička. Díky novému mláděti i dalším mláďatům narozeným v poslední době se počet nosorožců v záchrané stanici přehoupl přes 30. Rok 2019 ovšem přinesl i zprávu, že správu záchrané stanice pro nosorožce a pro psy hyenové se rozhodla převzít státní organizace Tanzania National Parks (TANAPA). V posledních měsících roku 2019 tak byl na ústředí TANAPA uspořádán předávací ceremoniál. George Adamson Wildlife Preservation Trust, jehož terénním ředitelem Tony Fitzjohn byl, odchází z Tanzanie a bude se nadále věnovat ochraně přírody v Keni.

Snahy Safari Parku Dvůr Králové o ochranu největší antilopy světa

Markéta Grúňová

Základní informace o projektu: Dvorská zoologická zahrada dlouhodobě podporuje záchraný program pro západní poddruh antilopy Derbyho v Senegalů a od roku 2015 jsme členy spolku Derbianus Conservation. Západní poddruh antilopy Derbyho je Mezinárodní unií na ochranu přírody klasifikován jako kriticky ohrožený. Jeho počet byl ve volné přírodě při posledním sčítání v roce 2006 odhadován na méně než 200 kusů. Díky odchytům, které se uskutečnily v roce 2000, byl v přírodních rezervacích Bandia a Fathala v Senegalů založen chov těchto antilop v lidské péči. Původních 6 zakladatelů (jeden samec a 5 samic) se do dnešního dne rozrostlo na více než stovku zvířat. Nemaleý podíl na tomto úspěchu má tým odborníků ze spolku Derbianus Conservation působící na Fakultě tropického zemědělství České zemědělské univerzity v Praze, který tuto populaci řídí již od roku 2003.

Vývoj projektu v roce 2019: Rok 2019 byl poznamenán nepředvídatelným politickým vývojem v Senegalů, kdy proběhla změna na většině významných postů Ředitelství národních parků Senegalů. Většina energie týmu byla tedy investována do vyjednávání s místními autoritami a do restrukturalizace aktivit. Kromě finanční podpory vzdělávacích programů jsme do Senegalů vyslali v lednu 2019 naši pracovníci Markétu Grúňovou, která vedla některá z těchto vyjednávání a v rámci projektu má na starosti veškerou agendu týkající se vzdělávání. Zároveň proběhly každoroční identifikace nově narozených jedinců